Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2006–2007

30 891 Kabinetsformatie 2006

Nr. 1 **BRIEF VAN DE INFORMATEUR**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 november 2006

Bijgevoegd zend ik u de informatieopdracht die mij door Hare Majesteit de Koningin op 25 november 2006 is verstrekt. Tevens gaan hierbij, met machtiging van Hare Majesteit de Koningin, afschriften van de adviezen die de voorzitters van de fracties in de Tweede Kamer der Staten-Generaal aan de Koningin hebben uitgebracht.

Met de meeste hoogachting,

Mr. R.J. Hoekstra

KST103339
0607tkkst30891-1
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2006

Het Kabinet der Koningin deelt mede:

Hare Majesteit de Koningin heeft hedenavond, zaterdag 25 november 2006, Mr. R. J. Hoekstra verzocht om op korte termijn te onderzoeken welke mogelijkheden op basis van de verkiezingsuitslag aanwezig zijn voor de vorming van een kabinet dat mag rekenen op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal. Het onderzoek in deze verkennende fase betreft de bereidheid om aan dat kabinet deel te nemen, de onderwerpen waarover tevoren duidelijkheid zou moeten bestaan en de wijze waarop die duidelijkheid in een volgende fase kan worden verkregen.

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

Op 24 november 2006 vroeg u mij advies over een aanvang van de (in)formatie werkzaamheden ten behoeve van een nieuw kabinet. Namens de CDA-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal moge ik u daarop het volgende antwoorden.

De uitslagen van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal leveren een niet eenduidig beeld op. Zowel de huidige coalitiepartner van het CDA, de VVD, alsook de grootste oppositiepartij, de PvdA, hebben een substantieel zetelverlies geleden. Tegelijkertijd hebben partijen ter linker en ter rechter zijde van die partijen een aanzienlijk aantal zetels gewonnen: Ondanks een klein zetelverlies vormt het CDA thans onmiskenbaar de grootste fractie in de Tweede Kamer.

De nationale en internationale vragen waar Nederland nu en in de komende tijd voor staat, maken een spoedige totstandkoming van een stabiele regeringscoalitie noodzakelijk. De complexiteit van de uitslag van de verkiezingen van 22 november jl. legt dan ook een zware verantwoordelijkheid bij alle partijen om aan de totstandkoming daarvan mee te werken. Ik mag u verzekeren van de bereidheid van de CDA-fractie daartoe.

In de verkiezingsuitslag zoudt u ons inziens dan ook aanleiding kunnen vinden om een informateur van CDA huize te vragen een onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden die op basis van de verkiezingsuitslag aanwezig zijn voor de vorming van een kabinet dat in de komende jaren mag rekenen op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal. Dit zou een verkennende ronde betreffen. Daarin zou eveneens aan de orde moeten komen in welke volgorde en op welke wijze de mogelijkheden die het meest uitzicht bieden op een spoedige totstandkoming van een stabiele regeringscoalitie, in een vervolgfase onderzocht zouden moeten worden.

Met gevoelens van hoge achting jegens u,

J. P. Balkenende

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

De uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft een grote verschuiving laten zien in de politieke verhoudingen. Ik zie daarbij vooral het volgende.

CDA en VVD hebben van de kiezer niet het mandaat gekregen om samen door te gaan. Dit en de winst van de progressieve oppositie, met name van de SP en de CU, is vooral te duiden als een roep om meer sociaal beleid, herstel van solidariteit en hoge prioriteit voor het oplossen van grote problemen in de collectieve sector. Dan gaat het met name om het onderwijs en de (ouderen)zorg, maar ook om de leefbaarheid in de (oude) wijken van onze steden.

Op grond van deze uitslag adviseer ik U namens de fractie van de Partij van de Arbeid om een informateur te benoemen met als opdracht het verkennen van de mogelijkheden tot coalitievorming op basis van stabiele programmatische overeenstemming en de wil tot het vormen van een (meerderheids)kabinet dat kan rekenen op vruchtbare samenwerking met de Kamers van de Staten-Generaal.

Met gevoelens van hoge achting,

W. Bos

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

Het is de overtuiging van mijn fractie dat de uitslag van de verkiezingen van 22 november jl. een duidelijk signaal behelst met betrekking tot het recent gevoerde beleid en de wensen voor toekomstig regeringsbeleid.

Anderen wijzen op het feit dat de CDA-fractie de grootste is gebleven en leggen dat uit als steun aan het beleid van het zittende kabinet. Deze interpretatie is echter niet houdbaar als we de uitslagen van de andere partijen daarbij betrekken. De coalitiepartijen zijn er in totaal 9 zetels op achteruit gegaan; de oppositiefracties PvdA, SP, GroenLinks en ChristenUnie, die de afgelopen jaren in de Kamer benadrukt hebben dat het «menselijker en socialer» moet, zijn er in totaal 9 zetels op vooruit gegaan.

Gezien de hierboven geschetste, verdeelde duiding van de verkiezingsuitslag, bepleit mijn fractie een korte pre-informatieronde door één of twee gezaghebbende mensen om te onderzoeken welke (in)formatieopdracht nu het meest wenselijk is.

Hoogachtend,

Namens de Tweede-Kamerfractie van de Socialistische Partij,
Jan Marijnissen, voorzitter

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

De verkiezingsuitslag heeft niet geleid tot een parlementaire meerderheid voor het CDA en de VVD, zodat een stabiel twee-partijenkabinet van die samenstelling niet tot de mogelijkheden behoort.

Onder die omstandigheden adviseer ik Uwe Majesteit een informateur van CDA-huize te benoemen die onderzoekt of een kabinet kan worden gevormd dat kan rekenen op een werkbare parlementaire meerderheid.

Met de meeste hoogachting,

M. Rutte

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

Het is mij een voorrecht en een genoegen U hierbij, op Uw verzoek, mijn advies namens de fractie van de Partij voor de Vrijheid (PVV) te geven in het kader van de kabinetsformatie.

Opvallend aan de verkiezingsuitslag is dat de drie partijen die voor de verkiezingen het grootst waren – in casu CDA, PvdA en VVD – alledrie in meer of mindere mate zetels verloren hebben. Opvallend aan de verkiezingsuitslag is echter ook dat de SP en de PVV veel zetels hebben gewonnen. Deze partijen zullen naar onze mening dan ook serieus bij de onderhandelingen kunnen worden betrokken. Geen enkele partij mag naar onze mening bij voorbaat van onderhandelingen om te komen tot een nieuwe coalitie worden uitgesloten.

Het is de mening van de fractie van de PVV dat nu op korte termijn wordt onderzocht of er een meerderheidskabinet kan worden gevormd. Wellicht dat daar – gelet op de gecompliceerde politieke situatie die thans is ontstaan – verkennende gesprekken voor nodig zijn. Het is goed gebruik en het ligt dus in de rede dat de grootste partij – in casu het CDA – daarbij het voortouw zal nemen. Zoals reeds aangegeven doet het recht aan de uitslag van de verkiezingen dat partijen die aanzienlijk hebben gewonnen daarbij serieus worden genomen. Dat geldt zowel voor de SP als voor de PVV.

Hoewel ik me terdege realiseer dat het met grote waarschijnlijkheid niet de eerst onderzochte optie zal zijn hecht ik er toch aan u mede te delen dat de PVV in enig stadium bereid zou zijn gesprekken aan te gaan om een centrumrechts meerderheidskabinet mogelijk te maken.

In de hoop dat deze overwegingen U van dienst kunnen zijn bij Uw verantwoordelijke werk, verblijf ik inmiddels,

Met gevoelen van de meeste hoogachting,

G. Wilders
(Partij Voor de Vrijheid)

Den Haag, 24 november 2006

Majesteit,

Opnieuw leidt de uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal tot een politieke aardverschuiving. De partijen die deel uitmaakten van de drie Kabinetten Balkenende (CDA, VVD, D66 en LPF) verliezen allemaal; samen zelfs 20 zetels. Het gevoerde beleid is sociaal veel te licht bevonden en afgestraft. De PvdA, de resterende «klassieke» machtspartij, verliest ook 10 zetels. Dit vormt een tweede aanwijzing, dat de kiezers, niet een lichte, maar een zware sociale correctie willen op het gevoerde beleid. De derde aanwijzing hiervoor is gelegen in de onstuimige groei van de SP; de grote winnaar van de verkiezingen.

Dat het socialer moet mag nu duidelijk zijn. Wie echter de winst van ChristenUnie en Partij voor de Dieren combineert met het beperkte verlies van GroenLinks, komt snel tot de conclusie dat kiezers ook een groene correctie op het gevoerde beleid willen.

Helaas duidt de winst van de Partij voor de Vrijheid er op dat de culturele polarisatie in Nederland nog niet voorbij is. Daar staat gelukkig tegenover dat partijen die een ruimhartiger vreemdelingenbeleid voorstaan een (kleine) meerderheid in de Kamer hebben behaald. Daarmee geven de kiezers ook de boodschap af, dat het nieuwe beleid gastvrijer en toleranter dient te zien.

Nu de uitslag de duidelijke roep bevat om meer sociale, groene en tolerante politiek ligt het advies dat ik u namens mijn fractie geef voor de hand. Onderzocht dient te worden of het CDA (als grootste partij) samen met de SP (als grootste winnaar) en de PvdA (als sociale bestuurspartij) een coalitie kunnen vormen. Ik verzoek u een informateur aan te stellen die probeert de overeenkomsten tussen deze drie partijen in kaart te brengen. De afgelopen maanden zijn de verschillen immers genoeg benadrukt en uitvergroot. Ik hoop dat er vervolgens een appel kan worden gedaan op de «christenen» en de «socialisten» in deze drie partijen om gezamenlijk een verstandshuwelijk aan te gaan.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Femke Halsema
Fractievoorzitter GroenLinks

Den Haag, 25 november 2006

Majesteit,

De uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer van woensdag jl. kent enkele verrassende aspecten, die in hun onderlinge samenhang een gecompliceerde situatie opleveren met het oog op een te formeren kabinet.

Vast staat dat ten minste drie partijen nodig zijn om tot een kabinet te komen dat op een meerderheid in de Tweede Kamer kan steunen.

In beginsel behoren verschillende combinaties tot de mogelijkheden. Daarbij dient te worden aangetekend dat – naar het zich laat aanzien – niet alle denkbare combinaties zullen leiden tot een stabiel kabinet dat op een vruchtbare samenwerking met de Kamer zal kunnen rekenen.

De fractie van de ChristenUnie geeft U in overweging een informateur te benoemen met de opdracht te onderzoeken welke fracties onder welke voorwaarden bereid zijn tot regeringsdeelname. Deze verkenning kan daarna worden vervolgd met een nieuwe informatieopdracht op basis van de in eerste aanleg verkregen bevindingen. Wij geven U in overweging de heer R. J. Hoekstra met deze opdracht te belasten.

De fractie van de ChristenUnie wenst u de wijsheid van God toe bij het nemen van uw beslissingen.

Met verschuldigde eerbied,

A. Rouvoet

Den Haag, 25 november 2006

Majesteit,

De D66-fractie heeft vastgesteld dat de uitslag van de verkiezingen de vorming van een stabiel kabinet uitermate moeilijk maakt.

De verwaarlozing van een inhoudelijk debat over integratie en over de onzekerheden in onze samenleving als gevolg van de internationalisering, heeft zijn sporen nagelaten. Het ontbreken van directe invloed van de kiezer op de vorming van een kabinet via een tweede stem heeft bijgedragen aan polarisatie naar links en naar rechts.

Gelet op de zorgelijke situatie geven wij u in overweging een informateur aan te wijzen die boven de partijen staat. Deze zal in een pre-informatie moeten verkennen welke fracties de bereidheid hebben constructieve gesprekken aan te gaan met het oog op de vorming van een parlementair meerderheidskabinet. Het ligt voor de hand dat hierbij primair de winnaars van de verkiezingen worden betrokken.

Het verslag van de pre-informatie kan de basis zijn voor een debat in de Tweede Kamer over de volgende fase in de formatie.

Met gevoelens van hoge achting,

Alexander Pechtold

Den Haag, 25 november 2006

Majesteit,

De fractie van de Staatkundig Gereformeerde Partij wil U hartelijk danken voor de uitnodiging om U te adviseren over de kabinetsformatie.

Stabiliteit en continuïteit zijn nodig bij het vasthouden en verstevigen van de positieve resultaten van de kabinetten-Balkenende. Bijzondere aandacht verdienen de kwesties die zijn te rekenen tot de «morele agenda», waaronder ook thema's die aan een evaluatie werden onderworpen, maar nog niet van (hernieuwde) politieke conclusies konden worden voorzien. De SGP-fractie denkt hierbij ondermeer aan de thema's abortus provocatus, euthanasie en de Winkeltijdenwet. De SGP-fractie is en blijft van mening, dat een kabinetsbeleid alleen dan wezenlijk toekomstperspectief biedt, als daarin recht wordt gedaan aan universele bijbelse waarden en normen.

Het behoeft geen betoog dat de stembusuitslag tot een complexe situatie heeft geleid door een vlucht van de kiezers vanuit het politieke midden, terwijl een slagvaardig kabinet dat op een stabiele meerderheid kan rekenen alleen rond het politieke midden kan worden geformeerd.

Hoezeer ook het CDA en de VVD bij de start van de verkiezingscampagne voortzetting van hun ingezette beleid bepleitten, getalsmatig behoort dat nu niet meer tot de mogelijkheden, ook niet met een aanvulling vanuit een of meer andere partijen. Het is daarom wenselijk de mogelijkheden te verkennen van een coalitie waarvan CDA en PvdA de hoofddelen vormen, aangevuld met een voor een werkbare meerderheid noodzakelijke derde partij.

Alles overziende adviseert de SGP-fractie U een informateur aan te zoeken van CDA-huize met als opdracht de mogelijkheden te onderzoeken van een coalitie van CDA, PvdA en CU. Voor de keuze van laatstgenoemde partij pleit zowel de programmatische overeenkomst op verschillende terreinen met enerzijds het CDA en anderzijds de PvdA, als de behaalde zetelwinst en de getoonde bereidheid tot deelname aan een dergelijke coalitie.

De SGP-fractie bidt U veel wijsheid toe en Gods zegen op al Uw werk. U mag zich ervan overtuigd weten dat de kiezers die hun stem hebben uitgebracht op de SGP U dagelijks opdragen in hun gebeden.

Met gevoelens van hoogachting,

B. J. van der Vlies,
fractievoorzitter

Amsterdam, 25 november 2006

Majesteit,

De uitslag van de verkiezingen van 22 november geeft blijk van grote tegenstellingen binnen onze samenleving. Kiezers hebben het midden verlaten en hebben via het opzoeken van uitersten duidelijk gemaakt dat ze verandering van beleid willen. Nu de meerderheid aan de huidige regeringscoalitie ontvallen is en de coalitiepartners zonder uitzondering verloren hebben, ligt het voor de hand de wens van de kiezers voor een ander beleid te vertalen naar een andere coalitiesamenstelling. Bij voorkeur een coalitie die uitgaat van overeenstemming anders dan van pragmatische overbrugging van feitelijk moeilijk overbrugbare verschillen van inzicht.

Vrijwel alle inmiddels via de media geopperde coalitiesamenstellingen kenmerken zich door innerlijke strijdigheid van belangen en uitgangspunten of door blokkades uitgesproken door één of meer van de beoogde deelnemers aan de dergelijke coalitie. Verliezende partijen zullen daarnaast huiverig zijn zich in een mogelijke vechtcoalitie te begeven. Toch is het nodig dat binnen afzienbare termijn een landsbestuur gevormd wordt dat eendrachtig en slagvaardig de problemen die ons land kent oplost.

Wanneer de onmogelijkheden en de uitsluitingen niet het uitgangspunt zouden vormen van het denken rond een formatie, maar op positieve wijze uitgegaan wordt van de mogelijkheden tot constructieve samenwerking tussen oplossingsgerichte partijen die bereid zijn de overeenkomsten in hun verkiezings- en beginselprogramma's zwaarder te laten wegen dan de onmogelijkheden, is de vorming van een meerderheid denkbaar die tot nu toe vrijwel onbelicht bleef.

Redenerend vanuit de gedachte dat de kiezer minder marktwerking wenst en meer bescherming vanuit de overheid, dat Nederland op het gebied van dierenwelzijn weer het gidsland zou moeten zijn dat het nog niet lang geleden was, dat mededogen en barmhartigheid noodzakelijke ingrediënten zijn voor een samenleving waarin warmte centraal staat, ligt een no regret scenario voor de hand bij de vorming van een regering. Wanneer we de urgentie van een dreigende ramp voor onze planeet als gevolg van opwarming van de aarde, het verschralen van bio-diversiteit, het uitsterven van diersoorten, de toenemende dreiging van dierziektencrises van pandemische aard, de roofbouw die onze leefomgeving aantast en het vergroten van de tegenstellingen tussen arm en rijk in ogenschouw nemen dan is haast geboden in ons kleine, kwetsbare land aan de Noordzee.

Wanneer invulling gegeven wordt aan de brede wens die onder de burgers leeft om te komen tot een meer sociale, duurzame samenleving, ligt het voor de hand op zoek te gaan naar de overeenkomsten op dat punt in de verkiezings- en beginselprogramma's van de diverse partijen voor een onderzoek tot mogelijke coalitievorming. De Tweede-Kamerfractie van de Partij voor de Dieren bepleit een korte informatieronde door één of twee gezaghebbende mensen om te onderzoeken welke (in)formatieopdracht in dat kader nu het meest wenselijk is. Onze gedachten gaan daarbij uit naar oud Commissaris van de Koningin en oud-senator dr J. C. Terlouw of oud vice-president van de Amsterdamse rechtbank en oud-senator Mr. A. J. Cnoop Koopmans.

Wanneer mededogen en barmhartigheid jegens de allerzwaksten in onze samenleving het nieuwe uitgangspunt zouden vormen bij de vorming van een regering, kan dat recht doen aan mens, dier, natuur en milieu. In dat

opzicht kan zelfs het advies van een relatief kleine partij als de onze, voor velen van levensbelang blijken.

Wij wensen u sterkte en wijsheid bij het maken van uw afwegingen terzake,

Hoogachtend,

Partij voor de Dieren
Mr. Marianne Thieme, voorzitter